

Husa velká: známá cestovatelka mezi kontinenty je velice chytrá

(Naše příroda 1/21: Znamá cestovatelka mezi kontinenty je velice chytrá – Jaromír Zumr, upraveno)

Husa velká se svou velikostí podobá huse domácí. Váží okolo 3 kg. Její zbarvení je popelavé, spíše hnědavé, hřbet má šedě vlnkovaný, břicho bělavé. Patří mezi tažné druhy, které se k nám brzy zjara vrací. První nedočkavé husy můžeme zastihnout dle počasí již v polovině února nebo začátkem března. Jelikož uzavírá partnerství na celý život, vrací se v páru a brzy na to začne samice se stavbou hnízda. Hnízdí na ostrůvcích, kde je klid a bezpečí. Nebo staví hnízdo uprostřed rákosí a některé husy staví hnízdo přímo v hnízdní kolonii racků, kteří je svým pokřikem varují před nebezpečím.

Hnízdo staví husy z větviček, rákosu nebo trávy. Vnitřek je vystlán prachovým peřím, které si husa vyškubává ze své hrudi. 4–8 špinavě bílých vajec snese husa během jednoho dne již v březnu. Snůšku pak zahřívá pouze samice 28–29 dnů a samec po celou dobu nedaleko hlídkuje. V případě nebezpečí odhání vetřelce nebo varuje svoji partnerku. Vylíhnutá mláďata zůstávají na hnízdě 1 nebo 2 dny, a potom je oba rodiče ihned odvedou na vodu. Mají žlutavé prachové peří a jsou plně samostatná. Asi po 8 týdnech jsou opeřena krycím peřím a mohou již začínat létat. Pohlavně dospívají ve 2 až 3 letech. Mladí, ještě nespárovaní houseři hledají partnerky, přičemž mezi nimi často dochází k soubojům.

U husí se vyvinul zvláštní způsob, jak si zajistit soudržnost obou partnerů. Jde o tzv. triumfální ceremoniál. Spatří-li husa, že se k jejich teritoriu přibližuje jiná husa, začne samice pokyvvovat hlavou a hrčivým hlasem pobízí svého partnera k útoku. Samec na tento pokyn vyrazí. Roztáhne křídla a s nataženou hlavou dopředu se řítí na vetřelce. Po útoku se vrací zpět k samici a oba začnou vydávat velmi hlasitý pokřik, čímž oslavují své vítězství. Je zajímavé, že houser potom podniká tyto útoky na jiné husy nebo i kachny několikrát denně, jen aby měl záminku ozývat se triumfálním pokřikem. Tímto je potom znovu a znovu upevňováno jedno z nejdokonalejších zvířecích „manželství“, kdy věrnost nekončí ani smrtí.

Jako příklad mohu uvést příhodu, kdy jsem byl v jižních Čechách svědkem události, jak při přeletu z rybníka na strniště zachytila jedna z husí o dráty elektrického vedení. Náraz byl tak silný, že husa spadla na zem a stálo ji to život. Druhý z páru se po chvilce vrátil a slétl na zem, kde neustále obcházel a se vztyčenou hlavou vydával hlasitý a žalostný křik. Snažil se svého druha přimět k tomu, aby vstal a odlétl. Bylo to vak marné. Jsou známy případy, že po smrti jednoho z partnerů zůstane druhý již sám a nové partnerství nevyhledává.

Husa velká osídluje střední, severní a východní Evropu, část Asie a Afriky. Na podzim, v říjnu a listopadu, od nás odlétá do svých zimovišť. Při přeletu tvoří známou jedničku (klín). V čele tohoto uskupení je vždy zkušená a vyspělá husa (houser). Úloha prvního spočívá v tom, že celému hejnu rozráží vzduch. Ostatní husy v hejnu jsou rozmístěny do stran a vždy využívají proudu vzduchu, který rozráží letící pták před nimi. Na čelní pozici se během letu husy střídají. Jihočeské husy letí obvykle přes jižní Francii do Španělska nebo až do Maroka. Jihomoravské husy letí přes Maďarsko a Itálii na pobřeží severní Afriky. Jednotlivé rodiny se na zimovištích drží stále pohromadě až do února, kde se vracejí zpět na svá hnízdiště.

Všechny husy patří k výborným letcům. Létají nejen rychle, ale mohou během prudkého letu i lehce tělem manévrovat, což můžeme pozorovat, když se spustí z velké výšky na vodní hladinu. Obvykle se spustí střídavě

po jednom a po druhém křídle. Prsty na nohou spojeny plovací blánou v okamžiku dosedání na vodní hladinu roztahují, aby zvětšily „brzdící“ plochu. Při přistání mají také široce roztažená křídla.

Kdysi vzniklo známé pořekadlo „hloupá husa“, které se používalo hlavně mezi ženami, kdy některá chtěla osočit jinou za různé prohřešky. Když bychom to opravdu srovnali se životem divoké husy, tak by to byla vlastně pochvala. Všechny husy jsou velmi chytré a inteligentní. Husy mají velmi dobrou paměť. Vyhýbají se i místu, kde kdysi postihlo neštěstí některého člena z jejich hejna.

Známa je i další chytrost husí v době, kdy pelichají. Při úplném letním pelichání ztrácí schopnost letu po dobu asi 3 týdnů. Vypadávají jim totiž všechny letky v křídlech najednou. Toto kritické období přecházejí ve skrytu vodních porostů, nebo se zdržují daleko na vodní hladině. Pokud však vylezou na břeh, nejsou schopny letu a využívají taktiku nehybnosti – znehybní, aby unikly pozornosti vetřelce.

Husy často odpočívají a spí na břehu na jedné noze. Pro udržení rovnováhy proto musí dávat hlavu na opačnou stranu, než je stojící noha – když spí husa na levé noze, má hlavu položenou na pravém rameni a obráceně.

Husa velká: známá cestovatelka mezi kontinenty je velice chytrá

(Naše příroda 1/21: Známa cestovatelka mezi kontinenty je velice chytrá – Jaromír Zumr, upraveno)

Husy často odpočívají a spí na břehu na jedné noze. Pro udržení rovnováhy proto musí dávat hlavu na opačnou stranu, než je stojící noha – když spí husa na levé noze, má hlavu položenou na pravém rameni a obráceně.

Husa velká osídluje střední, severní a východní Evropu, část Asie a Afriky. Na podzim, v říjnu a listopadu, od nás odlétá do svých zimovišť. Při přeletu tvoří známou jedničku (klín). V čele tohoto uskupení je vždy zkušená a vyspělá husa (houser). Úloha prvního spočívá v tom, že celému hejnu rozráží vzduch. Ostatní husy v hejnu jsou rozmístěny do stran a vždy využívají proudy vzduchu, který rozráží letící pták před nimi. Na čelní pozici se během letu husy střídají. Jihočeské husy letí obvykle přes jižní Francii do Španělska nebo až do Maroka. Jihomoravské husy letí přes Maďarsko a Itálii na pobřeží severní Afriky. Jednotlivé rodiny se na zimovištích drží stále pohromadě až do února, kde se vracejí zpět na svá hnízdiště.

Kdysi vzniklo známé pořekadlo „hloupá husa“, které se používalo hlavně mezi ženami, kdy některá chtěla osočit jinou za různé prohřešky. Když bychom to opravdu srovnali se životem divoké husy, tak by to byla vlastně pochvala. Všechny husy jsou velmi chytré a inteligentní. Husy mají velmi dobrou paměť. Vyhýbají se i místu, kde kdysi postihlo neštěstí některého člena z jejich hejna.

U husí se vyvinul zvláštní způsob, jak si zajistit soudržnost obou partnerů. Jde o tzv. triumfální ceremoniál. Spatří-li husa, že se k jejich teritoriu přibližuje jiná husa, začne samice pokyvvovat hlavou a hrčivým hlasem pobízí svého partnera k útoku. Samec na tento pokyn vyrazí. Roztáhne křídla a s nataženou hlavou dopředu se řítí na vetřelce. Po útoku se vrací zpět k samici a oba začnou vydávat velmi hlasitý pokřik, čímž oslavují své vítězství. Je zajímavé, že houser potom podniká tyto útoky na jiné husy nebo i kachny několikrát denně, „Zkoumavé čtení: systematické zavedení dílny čtení a oborového čtení do výuky na 2. st. základních škol /na víceletá gymnázia v ČR“, reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_076/0016346. Projekt je financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.

„Zkoumavé čtení: systematické zavedení dílny čtení a oborového čtení do výuky na 2. st. základních škol /na víceletá gymnázia v ČR“, reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_076/0016346. Projekt je financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.

jen aby měl záminku ozývat se triumfálním pokřikem. Tímto je potom znovu a znovu upevňováno jedno z nejdokonalejších zvířecích „manželství“, kdy věrnost nekončí ani smrtí.

Husa velká se svou velikostí podobá huse domácí. Váží okolo 3 kg. Její zbarvení je popelavé, spíše hnědavé, hřbet má šedě vlnkovaný, břicho bělavé. Patří mezi tažné druhy, které se k nám brzy zjara vrací. První nedočkavé husy můžeme zastihnout dle počasí již v polovině února nebo začátkem března. Jelikož uzavírá partnerství na celý život, vrací se v páru a brzy na to začne samice se stavbou hnízda. Hnízdí na ostrůvcích, kde je klid a bezpečí. Nebo staví hnízdo uprostřed rákosí a některé husy staví hnízdo přímo v hnízdní kolonii racků, kteří je svým pokřikem varují před nebezpečím.

Všechny husy patří k výborným letcům. Létají nejen rychle, ale mohou během prudkého letu i lehce tělem manévrovat, což můžeme pozorovat, když se spustí z velké výšky na vodní hladinu. Obvykle se spustí střídavě po jednom a po druhém křídle. Prsty na nohou spojeny plovací blánou v okamžiku dosedání na vodní hladinu roztahují, aby zvětšily „brzdící“ plochu. Při přistání mají také široce roztažená křídla.

Jako příklad mohu uvést příhodu, kdy jsem byl v jižních Čechách svědkem události, jak při přeletu z rybníka na strniště zachytila jedna z husí o dráty elektrického vedení. Náraz byl tak silný, že husa spadla na zem a stálo ji to život. Druhý z páru se po chvíli vrátil a slétl na zem, kde neustále obcházel a se vztyčenou hlavou vydával hlasitý a žalostný křik. Snažil se svého druha přimět k tomu, aby vstal a odlétl. Bylo to vak marné. Jsou známy případy, že po smrti jednoho z partnerů zůstane druhý již sám a nové partnerství nevyhledává.

Známá je i další chytrost husí v době, kdy pelichají. Při úplném letním pelichání ztrácí schopnost letu po dobu asi 3 týdnů. Vypadávají jim totiž všechny letky v křídlech najednou. Toto kritické období přečkávají ve skrytu vodních porostů, nebo se zdržují daleko na vodní hladině. Pokud však vylezou na břeh, nejsou schopny letu a využívají taktiku nehybnosti – znehybní, aby unikly pozornosti vetřelce.

Hnízdo staví husy z větviček, rákosu nebo trávy. Vnitřek je vystlán prachovým peřím, které si husa vyškubává ze své hrudi. 4–8 špinavě bílých vajec snese husa během jednoho dne již v březnu. Snůšku pak zahřívá pouze samice 28–29 dnů a samec po celou dobu nedaleko hlídkuje. V případě nebezpečí odhání vetřelce nebo varuje svoji partnerku. Vylíhnutá mláďata zůstávají na hnízdě 1 nebo 2 dny, a potom je oba rodiče ihned odvedou na vodu. Mají žlutavé prachové peří a jsou plně samostatná. Asi po 8 týdnech jsou opeřena krycím peřím a mohou již začínat létat. Pohlavně dospívají ve 2 až 3 letech. Mladí, ještě nespárovaní houseři hledají partnerky, přičemž mezi nimi často dochází k soubojům.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

„Zkoumavé čtení: systematické zavedení dílny čtení a oborového čtení do výuky na 2. st. základních škol /na víceletá gymnázia v ČR“, reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_076/0016346. Projekt je financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.

Podle následujících tvrzení seřad'te odstavce v souvislý text a doplňte životabáseň o huse velké.

1. Husa velká
2. Rodiče, hnízdění a potomci
3. Dokonalé manželství
4. Partnerství na celý život
5. Husy patří mezi známé cestovatelky
6. Dokonalí letci
7. Chytrá jako husa
8. Ztráta letního šatu
9. Jak udržet rovnováhu

ŽIVOTABÁSEŇ

Jsem _____

Mým domovem je _____

Ráda se chlubím _____

Často přemýšlím o

„Zkoumavé čtení: systematické zavedení dílny čtení a oborového čtení do výuky na 2. st. základních škol /na víceletá gymnázia v ČR“, reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_076/0016346. Projekt je financován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Těší mě _____

Přeji si _____